Ministry of Higher Education and Scientific Research
Cihan University – Erbil
Division of Quality Assurance

College of Law and International Relations

Department of Law

Subject:

Constitutional Law

Theory of the state and Political Systems

Second Year – First Semester

2022/2021

Lecturer's Name:

Assistant Prof. Dr. Sardar Qadir Muhiddeen

Academic Year: 2021 – 2022

Ministry of Higher Education and Scientific Research
Cihan University – Erbil
Division of Quality Assurance

Course Book

	Course Name	Geopolitics
	Course Code	....
	Lecturer in Charge	Dr. Sardar qadir Muhiddeen
	Department/College	College of Law and International Relations Department Law
	Contact Information	**e-mail:** sardar479@yahoo.com **Mobile: 07509319163**
	Time(in hours) Per week	**Theory: 3 Hours in per week** **Sunday: 8.30 – 10.30** **8.30 – 9.30** **Practical: 0**
	Office Hours	Availability of the Department Presidency & lecturer during the week
	Teacher's Academic Profile	
	Keywords	Law, legal rules, constitutional oversight, supremacy of the constitution, amendment, interpretation, suspension, expiration of the constitution

Course Overview:

له بەشی یاسا، بابەتی سستمه سیاسیەکان و یاسای دەستوری یەکێکه لەو بابەتانەن که له پسپۆری یاسای گشتی ناوزەد دەکرێن، خوێندنی ئەو بابەته به بنەمایەکی دروست و بنەڕەتی پسپۆری یاسا دادەنرێ چونکه ئەو بابەته گرنگی به بابەتەکانی ماف و ئەرکی هاوڵاتیان دەدات و پەیوەندییان به یەکدیەوه به چوارچێوه دەکات، دواتر بابەتی دەوڵەت و تایبەتمەندی دەسەڵاتەکانی و دیاریکردنی چوارچێوەی دامەزراوەکانی دەوڵەت باس و دیاریدەکات. چ جای ئەوەی که باس لەو دەستەو

کۆمسیۆنانە دەکات کە سەربەخۆن و لەژێر چاودێری و سەرپەرشتی دەسەڵاتی ڕاپەڕاندندا نین.

ئەم بابەتە لە قۆناغی یەکەم و دووەم لە بەشی یاسای تەواوی کۆلێژەکانی یاسا لە هەرێمی کوردستان دەخوێندرێن، بەڵام ئەوەندە نەبێ کە لە هەر قۆناغەو چەند بابەتێکی تایبەت و جیا بەو قۆناغە دەدرێتە قوتابیان. لە قۆناغی یەکەم بابەتەکانی تیۆری دەستور دەخوێندرێ، بەڵام لە قۆناغی دووەم بابەتەکانی تیۆری دەوڵەت و سستمەکانی سیاسی بەراوردکار دەخوێندرێ.

لە قۆناغی دووەم بابەتەکانی تیۆری دەوڵەت و سستمە سیاسیەکان باس لەو بابەتانە دەکات کە پەیوەستن بە چەمکی دەوڵەت و دەسەڵات و جۆرەکانی و سروشتی بنەماکانی دەوڵەت و دەسەڵات و پرنسیپی باڵایی دەستورو چاودێری و جۆرەکانی و هەمواركردن و ...هتد. لە ڕوانگەی ئەو ناونیشانانەوە دەمانەوێ بەرچاوڕۆشنی قوتابیان و ئەو زانستەیان بخەینە بەردەم کە دواتر لە تەواوی یاساکان پێویستیان پێیان دەبێت.

.

Course Objectives:

1. گرنگیدان بە قوتابی تا زیاتر لە تیۆرەکانی دەوڵەت و سستمە سیاسیەکان فێرببێ.
2. پتەوکردنی چوارچێوەی مەعریفی سیاسی ویاسایی لای قوتابی بەتایبەت لە سستمە سیاسیەکان و ئەو مۆدێلە سیاسیانەی کە لە دونیای پێشکەتوو هەن و سەرکەوتوو بوون.
3. ئاشناکردنی قوتابیان بە بابەتەکانی دەوڵەت و دەسەڵات و دامەزراوەکان.
4. ئاشناکردنی قوتابیان بە تایبەتمەندی هەر یەك لە دەسەڵات و دامەزراوەکانی دەوڵەت.
5. خستنەڕووی میکانیزمەکانی چۆنیەتی دروستبوونی دەوڵەت و دەسەڵات و دابەشکردنی دەسەڵاتەکان لەناو دەوڵەتدا.
6. فێرکردنی قوتابیان سەبارەت بە چۆنیەتی دروست بوونی دەوڵەت و سستمەکانی هەڵبژاردن و دەنگدان.
7. قوتابیان ڕادەهێنرێن لەسەر ئەوەی کە پابەندبوون بە دەستورەوە چۆن سەقامگیری لە وڵاتدا دروست دەکات و کارە نامەشروعەکان کەمدەکاتەوە.
8. پەروەردەکردنی نەوەیەك لە قوتابی کە ئاشنا بکرێ بەژیانی یاساناسی و پابەندبوون بە بنەما یاساییەکانەوەو پەیوەستدارکردنی بابەتەکە بەوەی کە چۆن سستمێکی سیاسی سەرکەتووی لێدەکەوێتەوە
9. خستنەڕووی جۆرەکانی سستمە سیاسیە سەرکەوتووەکانی دونیاو باس لەوەی کە کامیان لەگەڵ هەرێمی کوردستانی خۆمان گونجاوە.
10. باس لە شەرعیەتی دەسەڵات و سەرچاوەی دەسەڵات دەکەین کە چۆن ئەگەر گەل پشتیوانی دەسەلات بکات ئاکامێکی ئیجابی لێدەکەوێتەوە.
11. دیموکراسیەت یەکیکی ترە لە بابەتە گرنگەکانی ئەو بابەتە, وەچۆن ئەو بنەماو پرنسیپانە

لە دامەزراوەو دەستوری وڵاتانی پێشکەتووو ڕەنگی داوەتەوە.

12. باس لە سستمی دەستوری و سیاسی عیراق فیدرال و چۆنیەتی دابەشکردنی دەسەڵاتەکانی دەکەین, تا زیاتر قوتابیان بە ژیانی دەستوری و سیاسی و دامەزراوی ئەو وڵاتە ئاشنا بن کە تێیدا هاوڵاتین.

Course Requirement:

پەڕتووك، داتاشۆ، پاوەرپۆینت، وایتبۆرد، کۆمپیوتەر، بۆ ئەم ساڵی خوێندنیش تۆری ئینتەرنێت.

Forms of Teaching:

لە شێوازەکانی فێرکردن و وانەوتنەوەی بابەتی یاسای دەستوری:
وانە، سیمنار، کیوز، گفتوگۆ، سەردان بۆ هەندێ دامەزراوەی پەیوەندیدار

.

Assessment Scheme:

Assessment Method:

Midterm Examination	30 %
Course Work and Assignments	10 %
Final Examination	60 %
Total	100 %

Students Learning Outcome:

یاسای دەستوری لە بابەتی تێۆری دەوڵەت و سستمە سیاسیەکان هەر وەك ئاماژەمان پێدا پێشتر، بە وانەیەکی گرنگ دادەنرێ لە بەشی یاسا، قوتابیان لە ئاکامدا فێری ئەوە دەبن دەستورو یاسا چیین لەناو دەوڵەت و دەسەڵات و کاریگەرییان چییە. فێری ئەوە دەبن کە چۆن سستمە سیاسیەکان دروست بوون, ڕەنگدانەوەی کام لە باکگراوندی کۆمەڵایەتین, لەکام ژینگەدا هاتونەتە کایەوە, چارەسەری کام گرفتەیان کردووە لە وڵاتدا, بۆچی سستمە سیاسیەکانی وڵاتانی پێشکەتووو هەمیشە سەقامگیرو پەرەسەندوون و بەردەوامن, فێری ئەوە دەبن کە یاساناسی چەندە گرنگە ئەوەندەش پابەندبوون گرنگترە، چونکە بەدەر لە یاسا ئەوە فێر دەبن کە بریتییە لە ئاشوب و پێکدادانی هەمەلایەنەو دواتریش نەمانی گەشەسەندن و سەقامگیری و ئاسایش لەناو کۆمەڵگەدا.

هەر بۆیە یەکێك لە هەرە دەرهاویشتە گرنگەکانی ئەم بابەتە فێرکردن و پەروەردەکردنیانە لەسەر ئەوەی چۆن بەدەستوری دەبین و ئاکامەکەشی چین و کام لە سستمە سیاسیەکان بۆ وڵات گونجاوە.

Course Reading List and References:

- Key References

ئەو پەڕتوکەی کە لەلایەن لیژنەی خوێندنی بەشی یاسا لە وەزارەت دیاریکراوە:

- د. إحسان حميد المفرجي & د. كطران زغير نعمة & د. رعد ناجي الجدة, النظرية العامة في القانون الدستوري في العراق, بغداد، جامعة بغداد, 2010.

- Useful Reference

1. د. خاموش عمر عبدالله، تیۆری گشتی یاسای دەستوری و سستمی دەستوری لە عێراق.
2. د. عبدالغنی بسیونی، القانون الدستوری.
3. د. شمس مرغنی علی، القانون الدستوری، مطبعة دار التألیف ، القاهره.
4. د. حمید حنون خالد، مبادیء القانون الدستوری وتطور النظام السیاسي في العراق.
5. ثروت بدوی، النظم السیاسیة, دار النهضة العربیة, 1975.
6. عبدالغني البسیوني.النظم السیاسیة, الدار الجامعیة, بیروت, 1984.
7. د. محمد كامل اللیلة, النظم السیاسیة, دار الفكر العربي, القاهرة, 1971.
8. منذر الشاوي, نظریة الدولة, منشورات مركز البحوث القانونیة, بغداد.

The Topics:

Lecture Schedule

Week	Lecture Date	Number of hours	Topic
First & Sec		2	چەمکی تیۆری دەوڵەت و سستمی سیاسی
		2	چەمك و پێناسە
3rd & 4th		2	بنچینەی سەرهەڵدانی دەوڵەت
		2	تیۆرە گرێبەستیەکان
5th & 6th		2	تیۆرە گرێبەستیەکان
		2	تیۆرە گرێبەستیەکان
7th & 8th		2	تیۆرە کۆمەڵایەتیەکان
		2	تیۆرە کۆمەڵایەتیەکان
9th & 10th		2	روکنەکانی دەوڵەت
		2	روکنەکانی دەوڵەت
11th & 12th		2	روکنەکانی دەوڵەت
		2	تایبەتمەندیەکانی دەسەڵاتی دەوڵەت
13th		2	تایبەتمەندیەکانی دەسەڵاتی دەوڵەت

& 14th		2	ئەساسی شەرعی دەسەڵاتی سیاسی
15th & 16th		2	ئەساسی شەرعی دەسەڵاتی سیاسی
		2	جۆرەکانی دەوڵەت
17th & 18th		2	سستمەکانی هەڵبژاردن و دەنگدان
		2	سستمەکانی هەڵبژاردن و دەنگدان
19th & 20th		2	جۆرەکانی دەوڵەت
		2	جۆرەکانی دەوڵەت
21th & 22th		2	سستمی سیاسی سەرۆکایەتی لە ولایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا
		2	سستمی سیاسی نیمچە سەرۆکایەتی لە وڵاتی فەرەنسا
23th & 24th		2	سستمی سیاسی پەرلەمانی لە ئەڵمانیا
		2	سستمی سیاسی دەستەجەمعی لە وڵاتی سویسرا
25th & 26th		2	سستمی سیاسی پەرلەمانی لە وڵاتی بەریتانیا
		2	سستمی سیاسی پەرلەمانی لە عیراقی فیدرال
27th		2	سستمی سیاسی گونجاو بۆ هەرێمی کوردستان
	Final Examination		

Examinations:

تاقیکردنەوەکان بەو ستایلە دەبن کە لە تاقیکردنەوەی وەزاری بۆ قوتابیان دێتەوە، ئەویش شێوازی هەڵبژاردنە، واتە پرسیارەکان چەند هەڵبژاردەیەك دەدەنە قوتابی و ئەوانیش ڕاسترینەکان هەڵدەبژێرن، تا بۆ تاقیکردنەوەکانی وەزاری ڕابهێندرێن، بۆ نموونە:

- مەرکەزیەتی ئیداری دوو جۆرە ئەوانیش:
  (مەرکەزیەتی تەواو و نەرم, لامەرکەزیەت و فیدرالیەت, کۆنفیدرالیەت و مەرکەزیەتی نەرم)
- دەوڵەتانی ئەندام لە یەکیتی ڕاستەقینەی فیدرالیدا لە بواری دبلۆماسیدا:
  (دەتوانن لە سنوری خۆیان پەیوەندی دبلۆماسی بمێنێ, یەک پەیوەندی دبلۆماسی نێودەوڵەتی هاوبەش هەیە ئەویش بۆ دەوڵەتی فیدراڵە, تەنها لەگەڵ دەوڵەتانی ئەندام دەتوانن پەیوەندی دبلۆماسی بکەن)
- لە عیراقی فیدرال بنەما گشتیەکانی تایبەتکاری..... دایدەنێ:
  (هەرێمەکان, مەرکەز, هەردووکیان)

1 **Extra notes:**